

Po nothrè patê reman

Autor(en): **E.D.**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **Le nouveau conteur vaudois et romand**

Band (Jahr): **86 (1959)**

Heft 1

PDF erstellt am: **23.05.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-231230>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Ein Dienst der *ETH-Bibliothek*

ETH Zürich, Rämistrasse 101, 8092 Zürich, Schweiz, www.library.ethz.ch

Pages fribourgeoises

Po nothrè patê reman

Nothrè patê reman ch'in van, i mouêron dou tin ke hou i-j-Aleman (hou d'la Chuiche) vèkechon dè pye bala, chon onorâ dè to lo mondo è prèjèrvon le payi di « pou-j-idé » d'l'è-thrandji.

L'è na granta pidyi dè vêre nothrè tyinton mèpriji nothrè patê, è chin du li-y-a mé dè thinkant'an. Ouê, lè patê chon-j-ou mèpriji : di réjan li-y-an tapao dèchu, l'an bandi di-j-èkoulè. Fayi chè katchi po le dèvejao. Di parin ke le chavan bin, gravaovan a lou-j-infant dè l'Inpyéyi. Chuvin yô, lè-j-infant iran batu che n'in dejan kotyè mo.

Di dzin l'an de ke le patê n'irè pao

mé dè mouda, ke ch'akordaovè pao mé avui la ya dou dzoua d'ora, ke hou ke le dèvejaovan n'èthan pao di chivilijao, di dzin in rètao. Le vo dèmando : lè dzin dè Baola, dè Bêrna, chon-the min chivilijao tyè no-j-ôtro ke no chin in trin d'abandena le viyo dèvejao di-j-anhyan ?

L'an achebin de ke le patê gravaovè d'aprindre le franché. Chin n'è pao veré. Du mé dè vint'an, on vê ke lè dzin chon rin tru fêrao chu le franché. E portan, è-the la fôta ou patê ? Lè-j-Aleman k'Inpyéyon lou patê du le matin ou né chon rin tan gôtzo po dèvejao le boun'aleman. I dyon achebin ke lè dzin dè Paris chon pao lè mèyâ po le franché ; è portan, là, n'an rinné dè patê. L'è don fô dè prétindre ke le patê graovè dè bin chavé le franché.

Lè patê chon di linvouè retzè, fénè, pyénè dè galé mo. L'an mimamin bayi bin di mo ou franché. On'èkrivin l'aachebin de ke l'è pye fachilo d'aprindre di linvouè èthrandjirè kan on chao bin chon patê è k'on ch'avèrgonyè pao dè le dèvejao chovin. L'infan ke chao tyè le franché l'è mé intrèprè por aprindre on'ôtra linvoua tyè le payigan ke konyè le patê è le franché è ke chao nonmao lè-j-afére pê lou non. On ke chao bin le patê è bin le franché, l'è kapaobyo dè rèkordao bin di-j-ôtrè linvouè. Vo vêdè ke lè-j-Aleman ke chan

Une bonne adresse...
connue en Suisse romande !

J.Kurth
S.A.

Fribourg, Genève, Montreux, Neuchâtel,
La Chaux-de-Fonds, Estavayer-le-Lac,
Le Landeron, La Neuveville (siège
principal)

Demandez
un choix ou
le catalogue

lou patê è la linvoua di-j-èkoulè chon di tot kapaobyo por aprindre le franché. L'an poutithre mé dè volontao tyè no... No-j-ôtro no chin don pye tyè nothrè fraorè dè delé d'la Charna, no fô l'avouao.

* * *

I ché ke to l'a tzandji du l'ôtro chyékle. La ya n'è pao mé kemin din le tin. Ora lè fabrekè l'an tranchformao la ya dou mondo. Prâ i dyon ke li-y-a rin mé a fére po chôvao le patê. Ma i pu pao krêre ke lè patê chon kondanao a muri. I fô lè rèchuchitao, fére a vivre chin ke châbrè, lè mantini, lè fére a amao a hou ke lè konyechon pao mé. Chin l'è pochubyo. Vêdè chin ke ch'è pachao in Provanthe : le patê dè chi payi dè Franthe irèachebin in trin dè muri, ma on gran poète l'è vunu, a non Mistral ke l'a rèchuchitao la viye llinvoua di-j-anhyan. L'a èkri on tziron dè lèvro è dè poème è cha llinvoua l'è rè bin in ya. Intche-no, le patê chè dèvejè onko on bokon din le Grô-dè-Vaud, din le Jura, din le tyinton dè Friboua, din lè montagnè dou Payid'Amon è in Valê. Ma l'è in dondji. Lè dzin le dèvejon du min in min pêchke l'è mèpriji. Fôachebin dre ke l'è pou inprimao, difichilo a yêre. Portan, on pou n'in yêre din l'érmana ke li dyon le *Messager Boiteux*, le *Konteu vôdoi*, le *Fribordzê*, la *Foye d'Evi* dè Bulo, la *Liberté*achebin, le *Payijan Fribordzê*, etc. Inke na rèmaorka : che lè papê è lè-j-êrmanè inprimon dou patê l'è tyè po kontao di fariboulè, di gouguenète, di gandoijè. Fô dre k'on mo po rire ke l'è kontao in patê fao mé a rire. Fô-the don ke le patê fachè tyè chin, fére a rire ? Moujin-vê on bokon a nothrè fraorè di Grisons ke l'anachebin lou llinvoua ke l'an rèchuchitaoye po l'inpéyi din lè-j-èkoulè è lè journô, in-n-on mo po n'in fére na llinvoua « littéraire », kemin on di. Poran-no pao fére parê ?

Po to keminhyi, i fudrê ke din nothrè famiyè on keminthichè pê rèdèvejao nothron patê d'intche-no, k'on-idyichè lè-j-infan a l'aprindre, ke tzakon n'ôchè rinné pouère dè le dèvejao. Ma chuto, i fudrê ke lè fémalè l'inpéyichan chuto kan l'an di-j-infan chu lou dzénâ. Epu, ke chi fournê dè mèpriji chi lingaodzo, k'on'idyichè hou ke le chan onkora, payijan, réjan, profêcheu. Ke lè gajètèachebin n'ôchan pao pouère dè l'inprimao. Anfin, chin ke fô l'è di chochyietao dè patéjan, di chochyietao po dèvejao le patê, po le dzuyi ou tèâtre, po le tzantao. Ke nyomé ch'avêrgonyichè dè dèvejao le terraotzu di-j-anhyan. Fô pao ke le patê chi rinné tyè on'afére dè musée, ma ke chè tzantichè è ke chè dèvejichè, ke chi na llinvoua ke vi.

Fôachebin dre on mo dou *Glossaire* ke cherè le dikchenéro dè ti nothrè patê d'la Chuiche remanda. Cherè binchure on travô chavin ma ke farè bin dou bin. Epu i fudrê na granta chochyietao dè ti lè patéjan yô ke to chè farè in patê, chochyietao avui chè-j-êrmanè, chè gajètè, chè fithe è chè rathinbyèmin. Le momin l'è vinyê dè fondaò to chin. L'è le dêri momin.

Ernest Deillon, traduction libre.

P.-S. — Hou linyè chon-jou èkritè in 1917 pê M. Eug. Monod, a Vevê. Du chi tin, i fô dre ke l'afére l'a dza bin tzandji. Di chochyietao dè patéjan chè fondon on bokon pêrto. Din lè gajètè, on pou yêre bin dou patê. In prou dè-j-indrê, i fan dou tèâtre è di balè pithè chon-jou dzuyètè. Li-y-a mimamin-jou na fitha dou patê, a Bulo, in 1956. Don, dè tyè èchpèrao on bokon. Dutrè lèvro in patê vôdoi è fribordzê chon-jou inprimao chtou dêrij-an. Ma chin ke fudrê, l'è le patê a l'èkoula, mimamin le patê chu lè dzénâ d'la dona... Adon, la llinvoua di-j-anhyan cheri chôvaoye... E. D.